

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Contra vitiosas voluptates, spectaculaque pugnat. finitimas ecclesias
iuuat. cap. 4.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

nata meditatione contemplaretur. Ibi animum diuinarum rerum cogitationibus, corpus vero pane, & aqua tantum sustentauit; noctem totam ad ediculum quandam, ex iis, quas mons plurimas habet, vigilas egit, vna cum Francisco Adorno societatis I E S V; quo sæpe sacrarum exercitationum adiutore vti solebat: demum Mediolanum rediit.

Inter alios salutare fructus, quos ex ea diuina pestis animaduersione populum suum percipere Carolus volebat, erat integra morum conformatio illius temporis, quod a festis Natalitijs ad Quadragesimam interponitur. cum enim superioribus annis, corruptelas eiusmodi non mediocriter moderatus esset; cupiebat, sperabatque, eas omnino tunc demum tolli posse. animis enim periculis, afflictioneque deterritis; verisimile videbatur fore, vt consuetum illum ad voluptates impetum homines remitterent; & ad diuinum cultum attentiores in posterum redderentur. Atque anno M. D. LXXVIII. hoc est extincta vix dum pestilentia, ita prorsus euenit, vt ille cupiebat: quamquam, quod ad Principes viros attinet; non tam fecit recens morbi, periculorumque memoria; quam pietas optimæ fœminæ Annæ, Gubernatoris vxoris; quæ rebus diuinis, salutaribusque dedita, Carolique studiosissima, virum quantum poterat, in eo genere moderabatur, adolescentescque filios refrœnabat. ceterum reliquo anni tempore, quamuis a spectaculis, ludisque alieno; maxime vero iisdem proximi anni M. D. LXXIX. diebus, nihil ad moderatio nem valuit; non recens castigatio; non vxor, non Caroli studium; non rei frumentariæ inopia, quæ pestem consecuta est; non Belgica pericula, armaque Regi catholico, & Ecclesiæ sanctæ infestissime illata; quæ quidem vitiorum detestationem, supplica-

Pars III.

tionesque exposcebant; non autem voluptates, & vitia. non Regis ipsius denique, regis que familiæ luctus; immo neque ipsa etiam regia mandata valuerunt: cum tamen eorum quoduis per se valere debuisset. luctum regium intelligo, ex filii adolescentuli Ferdinandi Hispaniarum Principis obitu, adiuncta præsertim etiam Ioannis fratris nothi, quem Belgicis rebus præfecerat; Vincislai Mariæ Imperatricis eius sororis filij; & Sebastiani Lusitaniæ Regis eius propinqui, morte. quibus de rebus, quæ quidem trium mensium spatio acciderant, Regem & in mœrore esse, & nouarum curarum accessione valde premi credibile erat. Atque Ferdinando Octobri mēse ante mortuo, cum ad Præsides prouinciarum Rex pias admodum litteras dedisset; Carolus iis vti commodum putauit, quæ Gubernator Mediolanensis acceperat, ad malas proximi temporis consuetudines excludendas. scribebat Rex, magno se quidem ex obitu filij dolore affectum, tum quod optimæ esset indolis, optimæque spei; tum quod ei se, vt primogenito, & Principi hæredi iureiurando regna Hispaniarum obstrinxerant. se tamen eiusmodi a diuina manu æquo animo vulnus accepisse; imo gratias egisse; quod innocentem adhuc puerum a terreno, ad cœleste regnum transtulisset. proinde omissis luctuosis officiis, supplicationes publicas, ad impetrandam flagitiorum veniam, magnaque reipublicæ incommoda deprecanda, decerni curaret. id quod facilius obtineretur; daret operam, vt quatenus regio ministro conueniret, flagitiosi mores qui calamitates inuehere solent, studiose corrigerentur. Carolus igitur Regem, Reginamque prius religiosè per epistolam consolatus; eas litteras, suis ad populum litteris inclusas, proposuit, atque edidit: populumque grauissime monuit,

Hh 3 vt

Contra vi-
tiosas volu-
ptates, spe-
ctaculaque
pugnat. Fi-
nitimas ec-
clesias iu-
uat.
CAP. IIII.

vt Regis sui fortitudinem obseruaret, & in aduersis imitaretur; incommoda maxima precando subleuare studeret; auctoritatem, iussumque abstinento, beneque agendo exequeretur; idque in iis præsertim vitandis malis, quæ solebant ex publicis vitiosis voluptatibus proficisci. Varias autem supplicandi rationes, iis litteris, per ecclesias vrbis, aliasque præscripsit, atque instituit; pro catholica Ecclesia; pro regia prosperitate; pro salute mortuorum Principum: quibus etiam in proximos menses populi pietatis præsertim diebus occuparentur. quod vt alii quoque prouinciæ Mediolanensis Episcopi facerent, litteris ad eos datis, admonuit. Instituit eo tempore, quod postea fructuose publicis de causis retinuit: vt parochi post vespertinum officium, certa capita populo in ecclesia congregato singillatim, tamquam precandi materiam, denunciarent; vt congruo tempore cuique capiti attributo, horæ spatium, tum mente, tum voce etiam, simul precando consumerent. Hæc Carolus cum prouidisset; quamuis supplicationes quidem non omitterentur; in ipsis interdum plateis per religiosos viros de rebus diuinis sermones haberentur; indeque ad ecclesias, & diuinæ officia homines cohortationibus inducerentur; ipse iã consueto ritu totos dies inter populum; & altare perseverans precationi operam daret: consueras tamen voluptates Gubernator excludi non est passus. qua de re commotus Carolus alteras litteras edidit, in quibus grauiter eos obiurgauit, qui calamitatum publicarum, Regis, salutisq; suæ obliti, tempora sacris precibus destinata vellent adhuc violare. sed nihil amplius effecit obiurgatio, nihil aliena tamen a sanctitate moderate commoti Patris; quam vt eam Gubernator in maledicti loco haberet; & quasi crimen quoddam, vna cum aliis Romam

deferret. immo cum superiores dies in spectaculis, publicisque voluptatibus consumpsisset; rebus omnibus rursus ad insignem equestris ludi apparatus dispositis; ipsam quoque diem Dominicam sibi violandam putauit; quam esse Quadragesimæ caput, atque initium Carolus antea declarauerat; iamque vniuerso populo ita persuaserat, vt eam sancte obseruaret. quod idem facturus deinceps Gubernator in aliis sacri illius temporis Dominicis dicebatur. Sed Carolus cum id rescuisset, edicto subito promulgato, grauissimaque anathematis proposita pœna, ludos illos prohibuit, & sacrum institutum defendit: neque enim Gubernator sanctum Antistitis iussum, terribilemque pœnam ausus est contemnere. Multa quoque per ea tempora Carolus egit ad finitimum vtilitatem; quorum erat illi, cum ecclesiæ suæ recta administratione, cura coniuncta. Prouinciæ suæ ecclesiis partim ab ipso, partim ab aliis perlustrandis, atque ordinandis consilium curauerat. Nouariensis visitationem, quæ restabat transfulerat in Ioannem Franciscum Vercellensem Episcopum; Laudensem vero in Franciscum Episcopum Nouariensem: Viglebanensem ipse hoc eodem anno, quippe paruum, paucis diebus recognouit. sed Nouariense negotium differendum putauit; quod aliam grauiorem prouinciam, necessitatiq; maioris Episcopo Vercellensi potius dandam iudicauit. A rebus Helueticis, Rhatiscisque prouidus Antistes oculos non deiecit. videbat enim quam miserabili statu essent ecclesiasticæ res in multis earum regionum locis; quantum earum malum vicinum nobis. miserabatur imperitiæ multitudinis, cuius perniciem, vastitatemque augeri, pestifero hæresis morbo videbat. cura erat omnino Mediolanensi Archiepiscopo, sed magis tali Archiepiscopo digna. Atque in Helueticis ad reli-

giofioſorem gubernationem adducendis, quatenus ad ea, quæ curæ ſunt Archiepiſcopalis, pertineret, multum profecerat: in aliis ſæpiſſime gentem iuuerat. & cum ab eis plurimi fieret; ſi quando ſe in eorum negotiis pacis communis, ſalutiſque cauſa interpoſuerat, fructum tulerat laboris ſui non mediocrem. nouerat uero ex longo uſu, iam inde ab eo tempore, quo Heluetios habuit in clientela, quibus uiſis ad eos aditus eſſet; quæ uero ratione cum eis agi oporteret. Telinam uallem, quam Volturenam alii dicendam putant, omneſque populos, qui Rhætorum in imperio ſunt, variis item rebus tueri, adiuuareque ſolitus fuerat. Omnes ij ſcilicet, modo catholicè ſentirèt, ſi quid opus erat ad res ſacras, animiſque ſalutares, confugiebant ad eum; de ueniis Romæ impetrandis; de presbyteris, & concionatoribus adducendis; de religioſis collegiis conſtituendis, ad eum referrebant. nonnumquam etiam litteris Principum ad Rhætos impetratis, piorum hominum libertati in religione tuenda conſulere ſtuduunt, quibus rebus eorum calamitates, & pericula melius cernere poterat. Curauerat inter alia, eundem Episcopum Verceilenſem Comenſi eccleſiæ recognoſcendæ, & ordinandæ Romana auctoritate præponi; quæ Mediolanenſi finitima per eandem regionem late patet. idque magis faciedum iudicauerat, quod Episcopus Comenſis officio ſuo, catholicis hominibus earum partium ſubleuandis, neſcio quomodo impeditus, parum fungebatur. Id muneris obiit Ioannes Franciſcus egregie: & per ea loca, etiam in hereticorum imperio, catholicis ſæpe functus officiis, non ſine uitæ periculo, plurimos ad ſalutem iuuit; catholicos confirmauit: eccleſiæ Comenſi in uniuerſum; rebus multis pie reſtituitis; multis canonicè conformatis; uſiſſimam operam præbuit.

Cum autem hoc tempore, uix id negotii ille abſoluiffet; rursus Carolus conſilium inuit, ut in præclariffimo opere per eundem Episcopum progredereſſetur. itaque nemo cum eſſet in regionibus illis, qui Romana auctoritate chriſtianas res, catholicasque procuraret; & magna eſſet ſacrarum rerum confuſio; eum in Helueticis, Rhæticisque eccleſiis Viſitatorum, & Internuncium Apoſtolicum Romæ decerni curauit. Idoneum eiufmodi prouincię putauit uirum illum; qui non tantum ſibi proponeret publicam amicitiam tueri; Romanamque dignitatem conſeruare; quamquam & hæc ſtudioſe, atque diligenter; ſed in primis diuino cultui reſtituendo, augendoque inferuiret. cuiuſmodi nuncios Carolus deſiderabat; præſertim ad nationes hæretico malo corruptas. Id ut perfectius ille conſequeretur, conſilio, ſtudio, curaque ſua præſto fuit, quibuſcumque rebus opus eſſet. dedit etiam ex numero ſuorum adminiſtros; M. Antonium Bellinum iuriſconſultum in primis; qui nuper operam ſuam Carolo, atque eccleſiæ dicauerat. Ad eaſdem iuuandas nationes aliam quoque inuit Carolus rationem: ut Mediolani collegium conſtitueretur, in quo earum nationum clerici piis moribus educarentur; catholicaque doctrina inſtituerentur. qui deinde ſacerdotio initiati in patriam reuertentes, Eccleſiæ ſtatū tueri poſſent. qua in re, licet Heluetiis, Rhætiſque opem ferre uellet; Telinæ tamen ualli cupiebat ſubuenire; & ei uicinitati omni, quæ eſt citra Alpes; tum propter loca nobis propinqua; tum ob ingenia quoque, non ad eruditionem tantum, ſed etiam ad probitatem accommodatas; quæ Carolus ſolebat non mediocriter laudare. negotium igitur iam multò ante propoſitum, & deinde intermiſſum, rursus ſuſcepit; & quæ fuit Gregorij Pontificis pietas, etiam conſecit. Aſſignata